

ANY 12 PESSETES ♦ NOVEMBRE 1931 ♦ NUM. 1'50 PESSETES

FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA

ARTS BELL OFFICIS

ARTS I BELLS OFICIS

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT
DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

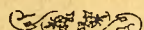
DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

REDACTOR FOTÒGRAF:

JOSEP SALA

COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA

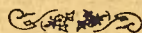

ELS VOLUMS PRIMER, SEGON I TERCER (1927-28, 1929 I 1930)
D'AQUESTA PUBLICACIÓ, REL·LIGATS AMB MAGNÍFIQUES
TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADA A DUES TINTES I
OR, ES PODEN ADQUIRIR AL PREU DE **25 PTES.** CADA VOLUM

AIXI MATEIX, I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS
NOSTRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL RE-
LLIGAT DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN
BON ESTAT AL PREU DE **7'50 PESSETES** CADA VOLUM
COMPRES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES** CADA UNA

LA COL·LECCIÓ COMPLETA D'«ARTS I BELLS OFICIS» POT
CONSULTAR-SE A L'ARXIU HISTORIC DE LA CIUTAT, PLAÇA
DE LA CATEDRAL I CARRER SANTA LLÚCIA, 1, (CASA DE
L'ARDIACA) TOTS ELS DIES FEINERS, DE DOS QUARTS DE
DEU DEL MATÍ A DOS QUARTS DE DUES DE LA TARDA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30, PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES
BARCELONA

La crisi actual de l'Art

En Josep Maria Junoy, el conegut crític i assagista d'art, ha donat una conferència sobre aquest tema de tan innegable interès avui. Tal vegada caldria doldre'ns que les idees exposades (com tant sovint passa entre nosaltres) no fossin gran cosa més que unes agudes glosses posades a altres idees d'autors estrangers, francesos en aquest cas (Elie Faure, Jacques Guenne, Adolf Basler) els quals, com és molt natural, en parlar es refereixen concretament al que passa a París, centre indiscutible, segons ells i segons tots els que fan gala d'una cultura bàsicament francesa, de tot l'univers artístic.

Però, al nostre entendre, un autor català ha de preocupar-se més del que passa a casa nostra. Per a un crític d'art català el centre de l'univers ha de radicar ací, el nostre art ha d'ésser el seu punt de partida per a relacionar-lo després amb l'art d'arreu del món. Perquè el nostre art és prou potent, molt més del que molts es creuen, enlluernats per les enganyoses aparences d'altres medis, per a viure la seva pròpia vida sense necessitat d'anar a manlleu.

Fora curiós de posseir les estadístiques i dades necessàries que ens permetessin establir la comparació de nostre moviment artístic amb el moviment artístic dels grans centres mundials. Tenim la sensació que la comparació, salvades les degudes proporcions, no ens fóra pas desfavorable, amb la particularitat que gairebé tota la nostra producció artística, a desgrat de la tant vantada gasiveria dels nostres rics, resta entra nosaltres. Perquè, ¿quantes obres són venudes durant l'any a l'estranger? ¿On són els nostres potents marxants dedicats a expandir el coneixement del nostre art més enllà de les nostres fronteres? ¿On és la revista d'art generosament finançada que contribueixi a aquest expandiment?

Nosaltres ja fa temps que maldem per a convertir la nostra Barcelona en centre mundial d'art, car la nostra pintura, i, en general, tot el nostre art, amb tot i la seva vella dependència de l'art francès, té prou potència i prou virior per a presentar-se davant del món com una valor prou sòlida i de prou garantia per a ésser tingut en compte.

Aquesta crisi de l'art, i més concretament de la pintura, tan agudament sentida a París, no cal pas relacionar-la amb l'actual crisi econòmica mundial, encara que l'hagi precipitada, sinò que cal veure-la com la conseqüència natural i lògica de la inconsiderada i artificiosa inflació donada allí durant tants anys a la pintura. I encara que provoqui el retraïment de capitals dedicats a aquesta especulació o a la desinflada de molta reputació adquirida amb evident frau, aquesta crisi ni és l'agonia de la pintura ni pres-

suposa la seva desaparició, ni tan sols que hagi de passar a un rang secundari. És tan solament un període d'austeritat depuradora que servirà per a tornar-li la salut malmesa per aquests anys de disbauxa, per eliminar del seu si totes aquelles impureses que l'han enllordada durant tot aquest temps de malabarismes insubstancials vanament disfressats d'inquietuds i de recerques transcendents, i que servirà per a tornar la pintura a la seva veritable naturalesa.

Tota aquesta pretesa apetència de la nostra època per l'extravagància, el misteri o l'abstracció, no és altra cosa que el producte de les ments exacerbades de tota la colla de pintors d'avui, Picasso inclús, agullonats pels especuladors i agiotistes que amb llurs interessades combinacions, amb llur afany de la novetat a ultrança, han conduït l'art a aquest tràgic *impasse* del qual no ens serà possible sortir sense fer marxa enrera, sense tornar a abeurar-se a les fonts eternes de l'art, sense tornar a la *natura natural* de les coses i als seus límits més humans.

Perquè la pintura ha esdevingut així una cosa completament al marge de l'art, deslligada de totes les altres arts plàstiques les quals, en llur modern i lògic evolucionar, cerquen, per damunt de tot, la claredat i l'eficiència, el retorn a les clàssiques i eternes lleis del nombre i la mesura; i si això passa arreu del món, més, molt més encara ho hem de tenir present, com remarcà molt oportunament Junoy, a la nostra Catalunya on la claredat del seu cel i del seu aire, l'harmonia classicitzant del seu bell paisatge i de les figures que l'animen ens hi menen fatalment.

Perquè hem de tenir present que el to d'una època no l'han donat mai, no l'ha determinat mai l'actuació dels esperits emmetzinats pels estupefaents, dels invertits, dels contaminats per totes les decadents insanies, sinó els esperits serens, equilibrats, virils, plens del sanitós gaudi de la vida, però també disposats tothora a sofrir-ne i a suportar-ne totes les dolors amb superior serenitat i estoïcisme.

Perquè l'art és la manifestació més faent de la superioritat de l'ànima humana, de la veritat d'aquesta guspira divina que l'il·lumina interiorment i li permet entrellucar horitzons de beutat infinita, d'aquestes insadollables ànsies de superació que constitueixen el nostre gran drama intern. I voler fer de l'art una manifestació del subconscient, dels instints baixament animals incontrolats per la intel·ligència, completament despullada de tota guspira espiritual, constitueix i constituirà sempre un atemptat contra natura i la suprema negació de la mateixa naturalesa humana.

DÒRIC

Del dibuix i l'activitat manual a l'escola^(*)

II. — EL DIBUIX INFANTIL

DE L'AUTOMATISME GRÀFIC AL REALISME FORTUIT.

DEL REALISME INTEL·LECTUAL A L'HÍBRID MEMORISTA.

Hom assenyala el perill de produir un art infantil falsificat en bona part de les escoles primàries amb aparences modernes. Els estudis especialitzats de la psicologia infantil s'han vulgaritzat i comencen d'informar quant al dibuix les aules dels mestres més *à la page*. Cal anar amb molt de compte a voler treure unes conseqüències massa determinades dels dibuixos infantils i, sobretot, de voler extreure sistemes massa inflexibles de les investigacions que els especialistes estan portant a terme damunt la base de les formes dels dibuixos dels infants.

Assenyalats aquests perills que porta en si la manca de matís hom podrà basar-se en l'experiència dels que han estudiat l'evolució del dibuix infantil. Diu Pijoan que, aquell que vol estudiar els orígens i desenvolupament de l'art, se sent impulsat a començar per les primeres temptatives dels infants, en els quals podríem trobar l'instint primordial de formar combinacions de línies i el de reproduir, a la manera llur, els objectes de llur entorn que els impressionen. L'infant obra mogut per una força, per un impuls que és potser el que ens porta més tard a produir les grans obres artístiques.

Aquestes representacions infantils en aparença tan lliures, va dient Pijoan, estan subjectes a lleis d'error que són les mateixes de les imatges de tots els pobles primitius. L'infant, cal tenir-ho en compte, no reproduceix els objectes tal com els veu, mai no els mira en dibuixar-los, encara que els tingui al davant; es val, per a representar-los, no de la forma real dels objectes, sinó d'una imatge semiconscent que d'aquest té formada en la memòria.

Així, mentre la visió adulta en els pobles civilitzats correspon a la realitat externa dels escolàstics, la concepció infantil potser pugui explicar-se per la realitat interna dels filòsofs subjectivistes moderns.

I no seria desatinat de recordar ací que les primeres manifestacions del dibuix pàrvul no són altra cosa que simples gargots; que una munió de cercles i de línies confu-

(*) Vegi's *El dibuix i l'activitat manual a l'Escola*. (Pàg. 101 i seg.)

ses que es repeteixen infinitat de vegades més per una necessitat de joc que per cap més motiu. Els especialistes anomenen aquests primers gargots, propis dels infants menors de tres anys, «*automatisme gràfic*.»

Aquestes primeres manifestacions són filles d'un impuls obscur, i no d'una voluntat artística. Sempre, però, aquest primer impuls el trobarem en les obres dels grans artistes, amb tot i que no tots els artistes més o menys museables, l'han posseït. És per aquesta raó que els pontífexs del sobrerealisme, davant les obres aparentment perfectes, però mancades d'aquest impuls inicial, han pronunciat el mot "antiart" i hem vist com els cultivadors del dibuix i la pintura sobrerealista, s'han lliurat a l'esport de l'automatisme gràfic, fins a arribar a executar llurs gargots a ulls clucs. Als mots en llibertat han correspost les formes (la paraula és encara massa clàssica) en llibertat.

El que potser no han vist tan clar els pontífexs del sobrerealisme és que l'automatisme gràfic dels pàrvuls respon a un estat especial de la mentalitat difícil de tornar a adquirir una vegada traspassat. Els mateixos dibuixos realment automàtics dels adults, són en general fills d'un impuls subconscientment controlat pel gust de la simetria; pel gust geomètric elemental. (*)

En els primers dibuixos infantils no hi ha mai el propòsit de reproduir objectes i en tot cas si aquest propòsit ha existit l'execució ha estat frustrada. Més aviat algunes vegades per casualitat els gargots infantils donen la idea d'una forma objectiva. L'infant aleshores (segons els especialistes) basant-se en l'observació de la similitud dels seus gargots amb les formes del món exterior acaba per donar una interpretació als seus dibuixos. Des d'aquest moment en què l'automatisme gràfic es torna "*realisme fortuit*" (de tres a cinc anys d'edat) l'infant marxarà vers el que els tècnics anomenen "*realisme intel·lectual*". Es aleshores que la representació del món dels fenòmens es plasma no pas segons una visió directa, sinó segons un repertori limitat d'imatges simplicíssimes que el nen va gravant en la seva memòria.

Aquesta evolució es fa col·legible en els gargots que, en forma de cercle i amb punts per a determinar els ulls, volen representar el cap d'un home. L'estabilització del tipus es repeteix aleshores sense modificacions ostensibles. Al cícrol que representa s'hi afegeixen les extremitats braços i cames, oblidant l'infant de representar el cos malgrat no oblidí de representar dits innumerables al cap davall dels braços, i els cabells del cap. Malgrat tot, amb poca observació es podrà constatar que el tipus humà de l'infant és distint en cada cas personal i que dintre una certa qualitat impersonal la riquesa de

(*) Entre financers, polítics, industrials, etc. es dona sovint el cas d'automatisme gràfic. De la mateixa manera que entre nosaltres coneixem personalitats, que fan galls de paper per esbravar llur nerviositat mentre parlen o escolten, altres tenen el tic de dibuixar gargots en el paper de notes, damunt el secant de la carpeta, etc. mentre conversen d'affers o de política.

creació és evident. És a dir, que tot i ésser limitat el repertori de formes infantils, tot i semblar massa estereotipat, és, fins a cert punt, lliure.

Quan els infants han entrat de ple en aquesta fase de realisme intel·lectual, l'espplendor de la qual hom pot fixar en els casos normals a set anys, el repertori representatiu es va estenent. A l'infant aleshores li és grat narrar servint-se dels seus dibuixos, i així els seus idiogrames es fan per necessitat més extensos. El tipus que els catalans anomenem "ninot", des d'aquest moment es completa: apareix el cos primerament en forma de cercle més gran, enganxat al cercle més petit del cap. Més tard el cos apareix amb una certa similitud de vestuari. La casa, l'arbre, les flors, el fum de les xemeneies, els animals, i el mobiliari són en aquest moment idiogrames necessaris per a les composicions narratives del pàrvul, que arxiva en la seva memòria tots aquests elements que el seu coneixement anirà enriquint. El noi dibuixa sempre de memòria, i àdhuc assolint una certa expressió espiritual, amb tot i els seus elements limitats, no sap donar mai damunt del paper una idea de les tres dimensions.

El tipus humà de l'infant està subjecte a les lleis de frontalitat, i quan narra a les de major dimensió; lleis formulades per Lange i Loevy per a tot art primitiu. Aquest realisme intel·lectual dels infants desconeix per complet la perspectiva, les figures apareixen sempre planes. De vegades el que hauria d'estar representat com a primer terme és més petit de dimensió que el que hauria d'estar representat més lluny. Alguns dels primers paisatges infantils són veritables mapes on les figures i les coses que haurien de representar-se dretes són representades ajagudes.

Aquests errors de perspectiva poden observar-se perfectament en el que anomenen el tipus humà dels infants. Observa Pijoan que totes les parts del cos són dibuixades, com si fossin vistes des del punt d'obir en què es representen en la seva màxima dimensió; així el pit i els malucs estan de front, però el nas de perfil i les orelles planes sortint de la cara, les mans obertes i els peus vistos de costat.

Amb tot i que el repertori de formes infantils es va estenent en arribar a l'edat del coneixement, mai el pàrvul no intenta reproduir tota la varietat d'objectes que el volten; la limitació és ben manifesta quant als tipus i quant al repertori. Molt més avançats (diu el tan esmentat Pijoan) ja de facultats i sentiments que els infants, són els salvatges actuals.

Aquest repertori de formes infantils tendeix a la geometria elemental. Es pot dir de l'art dels nois com de l'art dels salvatges, que està solament en aparença, subjecte a formes geomètriques. Ja diu Maurice Raynal que tots els primitivismes tenen un fons comú de sensibilitat; és pel seu esquematisme que les formes dels infants ens recorden les formes geomètriques, ja que ells com a primitius que són ignoren per complet la figuració matemàtica de llurs formes, que són resultat d'una intuïció i no de cap ciència.

Ja hem parlat de la llibertat dintre la limitació; sense aquesta llibertat, sense l'impuls particular, les obres dels infants no ens produirien un goig estètic. Els infants, tot i estar subjectes a unes fórmules i a un repertori, no estan obligats a produir-los d'idèntica manera. La manera de manejar aquestes fórmules i aquest repertori és variadíssima. Res més lluny de la geometria, en el fons, doncs, que els dibuixos infantils. Des de les formes més caòtiques de l'automatisme gràfic, les més virginals de totes (avui es diria les més subconscients), passant per les del realisme fortuit, fins a les de l'anomenat realisme intel·lectual, hom pot assenyalar repertoris extensíssims quant a sensibilitat, en nens i nenes d'una mateixa graduació. Es pot dir que les fórmules dels infants són en cada graduació les mateixes, però insuflades de molt distinta manera.

En aquests idiogrames infantils hom troba en llurs personatges actituds estètiques d'un aplom egipci i actituds dinàmiques d'una exaltació semblant a la d'algunes pintures prehistòriques enclavades en la zona oriental de la nostra península; exaltació semblant també a les grosseres i torbadores imatges d'alguns artistes de l'*Expressionismus*. En la manera de grafiar aquests esquemes humans hom pot conèixer el caràcter del niñyó que els ha dibuixat. De vegades us trobeu enfrontats amb ànimes molt fines, gairebé malaltisses; altres vegades, us trobeu davant per davant d'ànimes fortes i sanes. No és únicament l'expressió dels ninots el que us donarà la clau de la sensibilitat dels petits artistes, sinó que aquesta se us evidenciarà sovint millor encara en la forma de donar el traç del dibuix.

Un altre dels problemes que es presenta davant dels dibuixos infantils és el poder fixar amb exactitud el que realment tenen d'originals o d'heretades llurs formes. L'home des de noi tendeix a la cultura, i tota cultura, per limitada que sigui, tendeix a la llei de la tradició: és a dir, a la transmissió i fixació de les idees i de les formes. La unitat de les formes infantils, llurs errors, llur mateixa limitació, fan pensar que aquestes formes tingueren una naixença gairebé inconscient, però ningú no podrà assegurar que en part no siguin transmeses, descomptant tots els misteris del determinisme.

Dintre la forma preescolar, el coneixement infantil té ja els seus contorns encara que vinguin imprecisos com els d'una nebulosa. És sabut que l'ús de la raó en els infants no s'estableix tot d'una, sinó que aquest es manifesta de mica en mica d'acord amb la creixença. Ningú, per tant, no podrà assegurar on comença la creació i la imitació en els dibuixos infantils.

He realitzat més d'una vegada l'experiment següent: he demanat a les meves deixebles aprenentes de l'*Escola Municipal de Labors i Oficis de la Dona*, que em fessin dibuixos de figura humana. Per aquests exercicis he pogut arribar a la conclusió que el repertori de les formes infantils amb tota llur limitació va enriquint-se com més avan-

çat està el deixeble. No cal dir que en aquesta mateixa evolució radica la decadència de les formes infantils.

Els primers dibuixos més simples de concepció, que corresponen a les noies dels primers graus, en els quals la llei de frontalitat és absoluta, són seguits d'altres dibuixos de noies de graduació superior, on apareixen els primers dissenys de perspectiva. (Figs. 1 i 2.)

En aquests dibuixos els artistes ja no dibuixen el cap mitjançant un cercle, sinó que intenten donar-lo de perfil i fins amb una certa complexitat formal. El dibuix de la fig. 1 és degut a una mena de 9 anys i, tot i tenir una aparença més infantil que el de la fig. 2 (el qual és degut a una noia de 10 anys) és innegable que, pel seu intent d'expressió del moviment, l'artista ha començat a rompre amb l'error de la llei de frontalitat amb èxit millor que l'autor del dibuix de la fig. 2. En la forma d'expressar el gest dels braços hi ha en germen la idea de l'escorç: les espatlles d'una de les figures són obliqües, com responent a una idea especial.

En la fig. 2 els ninots completament aplomats, són representats plans, i mentre les testes són interpretades de perfil les altres parts del cos apareixen de front. Errors semblants són molt característics de certes civilitzacions semiavançades com l'egípcia o la mesopotàmica. Hom pot notar una certa exactitud de vestuari en les imatges de la fig. 2.

Hom pot contemplar ara el dibuix que reproduceix la fig. 3. Heus ací uns traços gairebé terrorífics d'una noia d'onze anys. Ens trobem davant d'un cas de graduació retardada, però quina intensitat no hi ha en aquest dibuix! Gairebé hom podria dir que es tracta d'un gràfic expressionista terrible com un Emil Nolde, sobretot, pel que als braços es refereix. En l'expressió de la cara hi ha una màgica semblant a la d'algunes màscares de l'art negre de les riberes de l'Ogoé.

Hom pot admirar el dibuix reproduït en la fig. 4, obra d'una nena de 10 anys, el qual pertany altra vegada al cicle evolutiu, i que demostra, en primer terme, la varietat d'aquests dibuixos dintre d'una unitat certament rigorosa. També ací es fa ben explícit que les formes artístiques més primitives del realisme intel·lectual infantil s'enriqueixen a través dels anys. Hom pot observar en aquestes tres imatges una certa complexitat detallística de les formes de la indumentària. L'autor d'aquest dibuix ha tingut cura sobretot en el personatge central (desassociat dels altres), del detall del pentinat.

Amb les figs. 5 i 6, dibuixos d'una noia de 12 i 14 anys respectivament, anem a tancar el nostre cicle evolutiu. Un cicle evolutiu, llevat d'alguna excepció, tot ell propens a la putrefacció adulta, car cal tenir en compte que les deixebles aprenentes de l'Escola de Labors i Oficis de la Dona, tenen l'edat mínima de 9 anys. El dibuix reproduït en la fig. 5, conserva encara les aparences de l'estil infantil; el de la fig. 6, no té altra cosa

de pueril que la torpitud. Les imatges d'aquest darrer ja no pertanyen al repertori dels infants; certs errors de perspectiva en la situació dels peus d'alguns personatges són propis també de gent adulta amb una visió artística insuficient.

Les imatges d'aquests dos dibuixos ens aclareixen moltes coses. La parella de la fig. 5 és d'una noia de graduació inferior, que posseeix una certa habilitat ornamental cal·ligràfica, d'unes característiques paral·leles amb les de les races polinèsiques. En alguns fragments d'aquest dibuix els traços estan obtinguts amb evident mestratge. La rígida torpitud tendeix a desaparèixer en els caps, mentre perdura en els cossos. L'artista ha subratllat per mitjà de la indumentària la idea de la diferenciació de sexe. En el cap de la figura femenina, els cabells estan dits amb habilitat poc infantil. Aquest dibuix ens situa a la fi d'una evolució. No és aquesta etapa de l'evolució un progrés, sinó una decadència. Les impureses de l'estil infantil salten a la vista: hi ha ací, en germen, tot l'impuls per a passar a la concepció, visió i, sobretot, dicció adultes. L'autor d'aquest dibuix ja no és un infant, tot i que conserva per atavisme els estigmes de l'art dels nois. Aquest artista ja sap massa coses: ha sabut «*mirar*» les làmines dels seus llibres i les dels periòdics il·lustrats, i, també, les imatges volgudament estilitzades dels cartells dels carrers i dels aparadors de les botigues. Ja està en disposició de veure el món d'una manera culta; de veure en les coses tres dimensions. De percebre el volum dels objectes; la forma, a la manera gairebé constant del nostre Occident.

Els dibuixos de la fig. 6, són la demostració que la memòria visual d'una noia de 14 anys és, en general, molt suficient. Vaig demanar a aquesta deixeblla, que dibuixava constantment objectes del natural, que imaginés algunes nines per a ésser penjades en un arbre de Nadal una mica arbitrari que aquells dies s'estava projectant a l'Escola. La noia, sense cap làmina, dibuixà aquestes quatre figures i els dos animals que els fan companyia. És innegable que en aquests dibuixos el poder de creació s'ha extingit; aquestes figures són únicament fruit d'una retentiva clara, encara que poc cultivada quant a gust. Els models inspiradors d'aquests personatges, no pertanyen, em sembla, a un món massa selecte.

Heus ací un altre drama molt freqüent: en les nostres escoles, mentre hom procura que des del repertori iconogràfic de les parets, fins als mobles i decoració, estiguin informats del gust mellor, fora de l'escola l'alumne troba moltes coses del pitjor gust, les quals sol·liciten la seva atenció. I moltes vegades (per què negar-ho) aquestes tenen llur interès i llur vida. La nostra labor educativa resta gairebé sempre neutralitzada per una sèrie infinita de factors d'ambient familiar i ciutadà. Cal dir, però, que la nostra missió tot just ha començat i que únicament l'esperit de continuïtat ens farà vorejar la utopia.

RAFAEL BENET

EXPOSICIÓ I VENDA:
RAMBLA DE CATALUNYA, 105

OBRADORS I DESPATX:

FUNDICIÓ:

ARIBAU, 103

CASANOVA, 132

TELÈFON 71372

Cristalleria Catalana, S. A.

Successora d'E. BUXERES, BUXERES I
ABELLA, LL. RIGALT I J. COLL ESCOPET

Conseller Delegat i Director Artístic:
LLUÍS RIGALT

Central: Ronda de Sant Antoni, 56 - Telèfon 22035

Sucursal A: Paloma, 30 - Telèfon 10665

Sucursal B: Sardanya, 519 - Telèfon 54085

Sucursal C: Carme, 30 i 32 - Telèfon 13425

Vidrieres d'art - Muntures en plom i llautó - Esmalts al foc damunt vidre, cristall i ceràmica - Vidres i cristalls plans i corbats - Baldoses - Baldosets - Gravats - Biselats - Miralls - Mares - Motlures - Articles d'escriptori, etc.

Medalla d'Honor: Barcelona 1929

Medalla d'or: París 1925

Gran Premi: Barcelona 1929

LA PINACOTECA DE GASPAR ESMATJES

✚ MARCS ✚ GRAVATS ✚
SALA D'EXPOSICIONS

**BARCELONA
PASSEIG DE GRÀCIA, 34**

**MAGATZEM DE
PAPERS PINTATS
PER A DECORAR HABITACIONS**

**FILL DE
JOSEP GUASCH**

**RAURIC, 8 TELÈFON 10686
BARCELONA**

TALLER MECÀNIC DE FUSTERIA

RAVENTÓS

**CONSTRUCCIONS PER A OBRES DE
TOTA MENA. ESPECIALITAT EN
ALTARS, ORATORIS, CAPSES
PER A YOGHOURT, ETC.**

**ROCAFORT, 151 - TELÈFON 33416
BARCELONA**

teixits per a mobles i decoració

catifes, tapissos Aubusson, teles Jouy,
estors i cortinatges, passamaneria

Albert Cronc

Rambla Catalunya, 32

Telèfon 17476
BARCELONA

Casa Central:

23, 25, 27 i 29, rue du Mail
PARIS

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ DE PINTURES → ART ANTIC I MODERN

*Marc, Motlures, Policromats,
Gravats. ∞ Relleus, Vidres
Objectes d'art i per a regal.*

V. García Simón

Rambla Catalunya, 29 - Barcelona
Telèfon 15677

RAJOLES · CERAMICA · TERRA CUITA
CASIMIR VICENS

BARCELONA

CARRER TALLERS, 72 TELÉFON 15644

PINTURA I DECORACIÓ

VILARÓ I VALLS, S. A.

MUNTANER, 155-157 - BARCELONA

Fig. 1

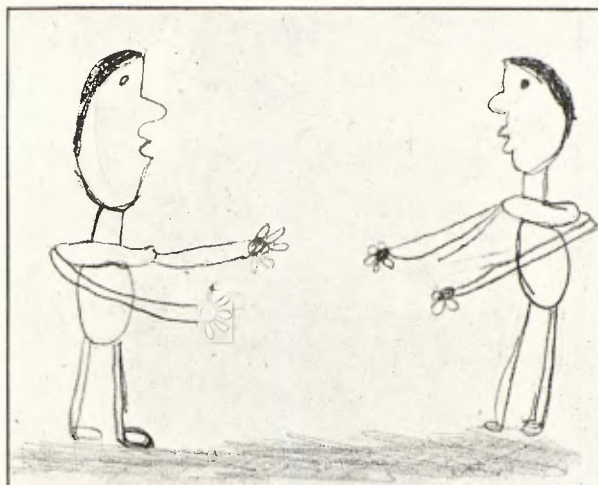

Fig. 2

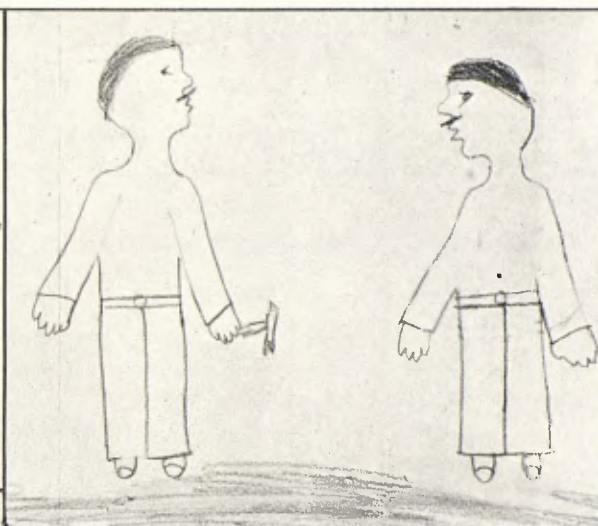

Fig. 3

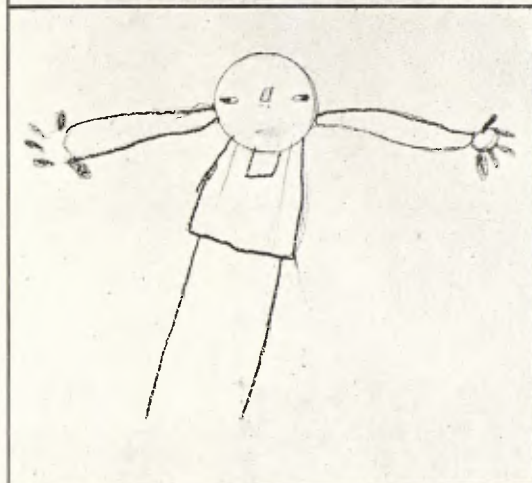

Fig. 4

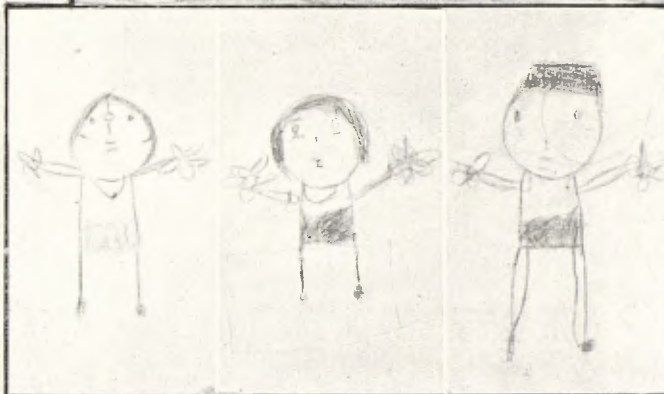

Fig. 5

Fig. 6

Dibuixos d'aprenents de l'Escola Municipal de Labors i Oficis de la Dona, (de 9 anys a 14). Evolució que abasta del realisme intel·lectual a l'híbrid memorista.

Enric Galwey

Dibuix al carbó de R. Casas

Domassos,
velluts, tapisseries,
pantalles, cortinatges,
cretones, catifes i tapissos.

RODRÍGUEZ GERMANS

Rambla de Catalunya, 12 - BARCELONA

Casa a Madrid: Carrera de Sant Jeroni, 34

J A U M E
B U S Q U E T S

Religaments de tota mena
Treballs de bibliòfil

Maurici Serrahima, 1 bis
Barcelona (Gràcia)

PARQUETS I DECORACIO - PLANELLS QUERALTO I C^{IA} S. L.
SANTA ELENA, 4 i 6 BARCELONA TELEFON 16843

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat, 10

Antiguitats (Restauradors d')

FORCADA, PERE; Palla, 12

Art i restauració

CODINA, JOSEP, Rosselló, 214 i Banys Nous, 14.
Tel. 19685.

Barnissos

BRUALLA, ANTONI; Progrés, 44. Tel. 74534.

Ceràmica

CASADEMUNT, MODEST DE; Fàbrica a Sabadell. Exp.
i venda, Claris, 119.

S. A. XUMETRA; Bruc, 56 Tel. 11918. Sucursal: Sant
Andreu, 299.

VICENS, CASIMIR; Tallers, 72. Tel. 15644

Comptadors d'aigua

PUJADAS, ISIDRE; Aribau, 56. Tel. 70712

Construcció i decoració

DOMINGO I JOVER; Consell de Cent, 163. Tel. 30897

MOYA, J.; Aragó, 184 Tel. 73852

ROCA I ANGERRI; Corts, 306-308. Tel. 30277

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

MESTRE DOMINGO, RAMON; Diputació 288 Tel. 10732

PAMIES GERMANS; Via Laietana, 54. Tel. 22186

TORRES, ANTONI; Diputació, 290. ent. Tel. 18097

Contractistes d'obres

AMARGÓS PELLICER, J; Ausies March, 2. Tel. 13582

ANONIMA DE CONSTRUCCIONS, SOCIETAT; Pe-
lai, 50. Tel. 14918.

ROVIRA, BALDOMER; Passeig de Sant Joan, 6

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Rosselló, 286. pral., 1.^a

Decoradors en laca japonesa

SARSANEDAS & WOKAMOTO, S. EN C.; Campo Sa-
grado, 28

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queralto; València, 199
Tel. 74205

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEIXIDOR, ANTIGA CASA; Rambla de Catalunya, 89
Tel. 70672

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere, 16. Tel. 11623

Ebenistes

CAMPAÑA, JOAQUIM; Còrsega, 561

FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749

LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353

MIQUEL, JOAN; Roger de Flor, 251. Tel. 53893.

PUIGDENGOLAS, JOAN; Nou de Sant Francesc, 3.
Tel. 19164.

RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent, 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultura i decoració religiosa

ESPELTA; València, 200. Tel. 78001

Escultura religiosa i decoració

CASTELLANAS, TALLERS; Balmes, 123. Tel. 71267

RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

(Vegi's la pàgina següent.)

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

(Vegi's la pàgina anterior)

Estereotípia i Galvanotipografia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Estucadors

CASA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotografia (Materials per a la)

RIBA, VÍDUA D'ENRIC; Rda. Universitat, 37. Tel. 18651

Fotògrafs

ARENAS, RAFAEL; Passeig de Gràcia, 21

Fotògrafs industrials

«ALBERTÍ», FOTOS; València, 312, 1. 2. Tel. 78256

SALA CAMPAS, JOSEP; Córsega, 413, ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15 Tel. 17069

Fumisteries

MAS BAGA, S. A. M.; València, 346. Tel. 37016

Fusteries

CASAS FRANCESC; Diputació, 121. Tel. 324.

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966

NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72553

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714

FUSALBA; JOAN, Avinguda de la República Argentina, 238. Tel. 75105.

MAÑA, JOAN; C. de Cent. 63. Tel. 30633

RUIZ, JOAN (Successor de Calonja); Roger de Flor, 141

Galeries d'art

SALA BARCINO-V. GARCÍA SIMÓN; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071

CASASÚS, JOSEP; C. de Cent. 474. Tel. 53712

COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

TOBELLA, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Jardineria

FABREGAS, R.; Pare Claret, 83. Tel. 52065.

Joiers

SUNYER, RAMON, Granvia, 660. Tel. 11247

Joiers-Rellogers

ROCA, JACINT; Rambla del Centre, 33. Tel. 19562

Làmpares

BALCELLS, FRANCESC; Rambla de Catalunya, 29. Tel. 14264

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Marc, gravats i imatges

SERRA JOAN; Canuda, 33. Tel. 17207

Marc i Motlures

AMIGÓ, ANTIGA CASA; Petritxol, 10

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

DOMÉNECH, OCTAVI; Tallers, 45. Tel. 16306.

Miralls

TERRÉS CAMALÓ, EVARIST; Làuria, 9. Tel. 12037

Mobles i decoració

CASAS, LLORENÇ; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537

DOMINGO I SABATÉ, SUCCESSORS DE; Sans, 112 i 114. Tel. 30104

PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573

PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

SALAT GERMANS; Bailén, 195. Tel. 73409.

Mosaics

ESCOFET I CIA, S. EN C., E. F.; Rda. Universitat, 20. Tel. 12992

Mosaics ceràmics de grés

PUJOL I BAUSIS, FILL DE JAUME; Tallers, 9. Tel. 15864

Mosaics romans

QUEROL, ELISEU; Dos de Maig, 273. Tel. 50383

Motlures, marcs i miralls

ANDREU, CASA; Salmerón, 81. Tel. 74775

GASPAR, JOAN (Casa Benítez); Consell de Cent, 323 Tel. 12064

Papers fotogràfics

LLIMONA, JOAN; Pere IV, 179. Tel. 51391

Papers pintats

BERTRAN; JULIÀ, Cardenal Casanyas, 11. Tel. 18956.

GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686

LLOP, JOSEP; Rbla. Catalunya, 59. Tel. 13284

MARTINEZ, LLUIS; Av. 14 d'Abril, 367. Tel. 77817

RENALIAS, C.; Pi, 11

Parquets i decoració

CASAS FRANCESC; Diputació, 121. Tel. 32504.

PLANELL, QUERALTÓ I CIA. S. L.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pedra artificial i Tuberia de portland

FLORESTAN BEN; Mallorca, 405. Tel. 54406

Pintors decoradors

ALSAMORA, AMADEU; Aragó, 143. Tel. 32724.

BERNAT, JOSEP; Corts, 645. Tel. 26686

CALVET PARTAGAS; Sant Honorat, 7. Tel. 19865

CASALS PEYPOCH, J.; Roger de Flor, 164. Tel. 55037

PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702

TOLOSA, AURELI; Pl. Letamendi, 29. Tel. 74536.

VILARÓ I VALLS, S. A.; Muntaner, 155-157. Tel. 76472.

Portes de ferro

IBAÑEZ, R.; Villarroel, 181. Tel. 72624

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.ª; (S. G.) Musitu, 1

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÉS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Reproduccions d'Art escultòric

LENA, S. A.; Rosselló, 238 (tocant al Pas. de Gràcia)

Retauls, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serrallers

ANDORRA, JOSEP; Sant Pau, 69. Tel. 17204

CALIX, BENET; Prov. de l'Institut de Cultura i B. P. de la D. Rocafort, 25. Tel. 33648.

RAMIS, JOAN; València, 436 (prop Marina) Tel. 53702

ROSICH, RAMON; Perill, 7 i Llibertat, 6. Tel. 72004

SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Talladors i gravadors de cristall a la roda

ESCOLÀ, MIQUEL; Alcolea, 135 i Melcior del Palau, 38 Tel. 30306

Tapissers

GILABERT JOSEP; P. de Gràcia, 114. Tel. 72586.

LLOSÀ, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL VALLÈS, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Tintorers

RIALP, TINTORERIA; Diputació, 298. Tel. 18187. Suc. n.º: Regina Pacis, 9. Suc. n.º 2: Avinguda Alfons XIII, 520. Tel. 76551

Enric Galwey (1864-1931)

La majoria de les obres d'aquest malaguanyat artista, moltes de les quals estaven escampades en col·leccions diverses, han estat aplegades pel CÍRCOL ARTÍSTIC, el qual s'ha encarregat d'exposar-les al públic, a la Sala d'Honor del Palau de Belles Arts, com a homenatge pòstum al gran mestre.

L'obra de Galwey el classifica com un paisatgista dels més destacats i dels que han contribuït a afegir un graó més a la nostra història artística.

La seva pintura, en els començaments, és dura, trista de tonalitats, amb aquella melangia pròpia de la manera de fer de les acaballes del vuitcents. Ha deixat força tel·les reveladores de l'art d'aquella època, en la qual Galwey ja havia arribat (en la seva joventut) a un total domini de la seva tècnica.

Després Galwey deixà aquelles maneres artificioses i amanerades, i, a mesura que anava reunint experiència, es lliurà a la pintura de visió més fresca i de colors, més vigorosos i assolellats. Època, aquesta, en la qual el seu art va produir les millors obres. Res no queda en aquestes de la manera de pintar dels apunts i notes dels temps anteriors. I tota aquella natura en penombra i la minuciositat desapareixen per complet. Galwey, a la meitat i a les darreries de la seva carrera d'artista evolucionador, es gira cap a la pintura de lluminositat. En la seva característica abundància d'arbres i natura tota en grans masses, els tons verds passen, de foscos que eren abans, a clars, humits i tendres. La vida del paisatge, lliure de la melangia primitiva, ve a jugar en les seves obres amb una nova primavera. Hi ha en totes elles un caràcter d'apassionament. I és degut a aquest caràcter que Galwey va fer canviar la seva pintura i s'esforçà a infondre vida i moviment als elements del paisatge: en aquests quadros, les línies deixen l'estaticisme del vuitcents i, renovades, plenes de saba, donen en la seva pintura l'esmentada sensació d'apassionat lirisme.

Cal dir que en l'art d'aquest pintor hi ha quelcom de convencional i de capriciós en fer gala d'habilitat en la representació d'aspectes i elements del paisatge.

Però Galwey va posar també prou realitat en la seva obra, realitat arbitrària d'artista que en els seus paisatges exalça la naturalesa a una sumptuositat i una riquesa tals que solament ell podia fer reeixir amb la seva ment fantasiosa.

ELVIRA AUGUSTA LEWIS

Enric Galwey i de Garcia, encara que d'ascendència anglesa, era un veritable pintor català no solament per ésser nat a Barcelona, sinó també i principalment per la seva

manera personal de veure i interpretar el nostre paisatge. Iniciats els seus estudis a l'Escola de Belles Arts de Barcelona, van ésser completats més tard, després d'una curta estada a París, al costat del nostre gran paisatgista olotí Joaquim Vayreda. La seva forta personalitat, però, entre romàntica i realista, s'imposà ben d'hora, i les recompenses obtingudes a les exposicions són una demostració de la marxa ascendent de la seva carrera artística i de la puixança del seu talent. Ultra Barcelona, on periòdicament exhibia la seva obra, havia exposat a Madrid, París, Londres, Berlín, Venècia, Dusseldorf, Buenos Aires, etc. essent arreu lloada la seva obra.

A continuació publiquem una llista de les principals recompenses obtingudes.

1891. Exposició General de Belles Arts a Barcelona. Diploma Honorífic per un *Estudi* que fou adquirit per al Museu.

1896. Exposició de Belles Arts a Barcelona, on obtingué medalla de segona classe pel seu quadre *Després del temporal*.

1897. Medalla de segona classe a l'Exposició General de Belles Arts de Madrid per *Preludi de la nit*.

1907. Exposició Internacional de Belles Arts a Barcelona. Li és atorgada medalla d'or de primera classe pel seu *Paisatge*.

Medalla de segona classe a l'Exposició Universal de Brussel·les.

L'any 1915 obté una altra medalla d'or de primera classe a l'Exposició Nacional de Belles Arts, a Madrid, per *Capvespre de la pineda*.

I a l'exposició de Belles Arts, a Barcelona, celebrada l'any 1922, l'obra del mestre, arribada a plenitud, és honorada degudament dedicant-li una Sala especial.

Heus ací, esquemàticament ressenyada, la vida artística d'aquest gran mestre que tant honora la pintura catalana.

Teatre proletari

A Barcelona ha estat constituïda una Comissió organitzadora del *Teatre proletari* la qual publicà un manifest on eren explicats els seus propòsits. Aquest manifest ha merescut l'honor d'ésser llargament glossat i comentat pel nostre estimat col·laborador senyor J. Farran i Mayoral, el qual, en el decurs del seu treball, ha dit coses molt profundes i encertades. En la impossibilitat de transcriure'l tot publiquem avui el seu article final que ve a resumir-lo.

BELLESA, HUMANITAT

Com més elevat l'art, més encarnarà, doncs, aquesta voluntat d'integral perfecció humana. Així, amics del Teatre Proletari, les obres teatrals millors de tots els temps, per damunt de les dolors i lluites que representen, són radioses, joioses, serenes. Exalten i tonifiquen; demanen, amb exigència molt profunda, l'esplendidesa del vers o l'alegria de l'espectacle. Són, per damunt de tot, bellesa en fi.

I si vosaltres, amics, oblidéssiu aquest element essencial de bellesa, no solament faríeu una mala obra, sinó que acabaríeu per fastiguejar el vostre públic. En tot cas, amb tota la vostra bona intenció, el mixtificaríeu com el mixtifiquen conscientment tants d'autors contemporanis. O bé el defraudaríeu fent-li creure que assisteix al teatre quan el fareu assistir al miting.

Us proposo la meditació d'un fet indiscutible: la preferència de la gent del «poble», envers les obres de gran espectacle, i, sobretot, envers les pel·lícules de gran festa i d'escenaris luxosos. I això, no, com voleu suposar, perquè el poble hagi sofert influències «burgeses», sinó per raons molt profundes: instint de bellesa, sentit d'humanitat.

Doncs us enganyeu també en creure que el proletari desconeix els medis luxosos, que li són inaccessibles. El cinema, aquest element formidable de transformació cultural i social, els fa accessibles cada nit.

L'aspiració a la beutat, a l'elegància en el poble, és cosa contra la qual no podreu lluitar, perquè és natural de l'home, per atuit que sembli. L'amor del «poble» envers els espectacles luxosos, és també, i per això mateix, una commovedora reacció contra les misèries del propi medi. Sembla una paradoxa, però és també una cosa molt natural, que les pel·lícules on són reproduïts els medis més populars, les escenes de misèria i aclaparament, són només preades justament per gent refinada i entesa, qui sap trobar-hin

els elements d'art i de beutat per damunt de les coses representades; heus ací el que explica el fracàs de tantes admirables pel·lícules alemanyes i russes.

I heus ací, ara, una magnífica lliçó sobre el sentit d'humanitat que l'art dóna; veureu al cinema, com al teatre, naturalment, que la gent del «poble» no deixa d'interessar-se pels personatges, ni de compadir-los, perquè vesteixin amb luxe. La bona dona qui més necessitada es troba a casa seva, plorarà com una Magdalena davant les dolors de la mare, l'esposa, l'amant burgesa o aristocràtica.

Creure que es podran matar aquestes aspiracions de bellesa, aquestes comunicacions d'humanitat, és propi de mentalitats abstractitzades, d'homes d'aquells qui a través dels segles han volgut tràgicament, però inútilment, esprémer les vides humanes com a raïms, pastar els cervells com si fossin de farina mullada.

Compreneu també que estic conforme amb vosaltres en un altre punt: que «cal lluitar contra l'art per a l'élite». Però, dic jo, fent que l'art que se'n diu per a l'élite (entenc per «élite» la selecció dels més cultes i refinats) pugui esdevenir art per a màxim nombre.

Però molt em temo que no sigueu vosaltres els qui voldríeu obtenir un art per una «élite» a la vostra manera.

L'art millor per a tots. No un art qui vol adaptar-se a mentalitats que molts ofenen, considerant-les inferiors. Jo crec en la perfectibilitat dels homes, en una capacitat il·limitada de comprensió, d'assimilació del millor. I m'indignen els qui sota pretext d'educar el poble es creuen en la necessitat d'afalagar-lo amb produccions inferiors. I molts d'ells em repugnen, puix que en realitat fan això, perquè no són capaços de produir cosa millor. Molts criteris de cultura inferior, de facilitat educativa no tenen d'altre origen sinó la ignorància, la incultura, la limitació mental dels qui pretenen guiar, instruir (!) una massa de públic.

Tota vera obra de cultura, envers un grup d'homes, els presenta l'aurífica exigència d'un esforç, d'una superació de dificultats en la comprensió i en l'assimilació; ja que totes les coses de veritable cultura són difícils. Però no hi ha joia més gran que la que dóna el plaer de comprendre, d'haver d'efectuar un esforç victoriós qui ens enriqueix i eleva. Molts de professors i conferencians de Catalunya us donaran mil proves d'aquesta satisfacció de comprendre en els milers de catalans qui sedegen de cultura autèntica, superior.

¿Voleu donar als vostres en el teatre aquest plaer de comprendre, d'eleva-se? Adquiriu vosaltres mateixos el màxim de cultura. Proposeu-vos, després, de fer arribar al vostre públic (conferències prèvies, exàmens col·lectius de les obres, bellesa i sinceritat

en l'execució, etc. etc.) les més altes perfeccions de les millors obres teatrals en totes les èpoques. Heus ací el veritable teatre per al proletariat, amics meus. Els resultats us deixaran sorpresos.

Per això no comprenc com us podeu de no haver intervingut vanter mai en coses de teatre, de no ésser professionals com dieu de l'art escènica; i em deixa parat que afegiu que per tot això, allò que fareu tindrà «l'originalitat d'una cosa no gastada», tota la novetat, la frescor d'una cosa intuïtiva

Ara digue-me què diríeu d'un arquitecte, d'un sabater, d'un simple manobra, qui fes gala d'aquesta imprevisió i us oferís en les seves obres, per garantia única, aquesta «frescor intuïtiva»!

Aquests criteris d'espontaneïtat no són cosa nova a Catalunya. Gairebé amb les mateixes paraules vostres els defensaven, perquè no podien defensar altra cosa, aquells bohemis fi de segle i els poetes floralescos.

L'enemic més poderós del proletari, com de tot home, és la ignorància, és la incultura. No oblideu contra, aquest enemic, les vostres gravíssimes responsabilitats.

Jo preveig per a un dia no gaire llunyà, una revolució en nom d'aquest dret a la vida superior de la intel·ligència. En què les masses s'aixecaran al crit formidable, exigentíssim, en la seva simplicitat de «Volem ser homes!»

Entre nosaltres us confesso, amics, que jo faig tot el que puc per anar preparant aquesta bella revolució.

I que en el fons no ha tingut altra finalitat aquesta sèrie, ja nombrosa, d'articles meus sobre «El Món de la Cultura.»

J. FARRAN I MAYORAL

Les Exposicions

Novembre

ARMENGOL

Cada any a la nostra joventut artista li van sortint branques noves: unes, des de llur naixement, amb incertes qualitats; d'altres, però, ja més robustes, prometedores d'una vida que serà pròdiga en bons fruits.

Davant de la revelació d'Armengol (artista que amb aquesta exposició ha nascut en el món dels pintors) ens trobem també per a jutjar-lo com davant d'altres casos (Grau Sala, Montserrat Casanova, Ricard Santos). Dintre d'aquest movíssim cenacle, l'Armengol és avui un neòfit. No podem llançar un ditirambe així com així damunt d'ells.

Són esperits joves que sembla que posseeixin (i potser no ens enganyen) una flameta divina. Però nosaltres no els podem encimbellar amb la prematura lloança que posseeixen el talent. Seria tan arriscat encoratjar-los amb aquesta paraula magnífica com perillós i destructor d'il·lusions són l'escepticisme i la indiferència de la crítica vers un jove artista, puix que ambdues posicions poden fer molt mal al qui comença; sobretot en qui, com en el cas d'Armengol, sembla tenir unes qualitats determinades, exposades en la seva pintura, perquè si no les tingués ja no s'hauria vist amb cor de manejar els pinzells juntament amb els colors. Reconegudes, doncs, en ell, aquestes qualitats, nosaltres, els espectadors, hem d'esperar. Perquè l'expectativa plena d'esperances per a un futur èxit és l'única posició, jo crec, que em sembla adoptable en tots els casos de joves principiants.

DARIUS VILÀS

La Pinacoteca — Pinta amb un xic massa d'encarcament; però cal reconèixer que aquest pintor, ja prou endinsat en el seu treball, exhibeix les teles, com les marcades amb els numeros 2, 3, 6, 8 i 13, que destaquen com a ben reeixides dintre d'aquest estil de pintura no gens recomanable de seguir.

VALDEMI

Ens presenta nombroses obres amb llurs tècniques característiques, adoptades en els paisatges, en els retrats, en les figures. Podem recórrer tota l'escala de la vida artística d'aquest pintor, el qual, si bé no és un esclat dintre la nostra constel·lació d'artistes, és, en canvi, una nota discreta que mereix també el seu lloc. I insistim en el ma-

teix que diguerem d'ell la darrera vegada que el vàrem veure, o sia que els retrats són la seva part millor. Hi ha en aquests la solidesa de tot aquell que palesa conèixer a fons el seu ofici. Si reconeixem en Valdemí el mèrit del seu mestratge, hem de dir que la seva sensibilitat li ha fallat, però a les acaballes. I és per això que no s'ha renovat. Però, malgrat aquesta exigència nostra, Valdemí sobresurt amb personalitat.

A. CASAS ABARCA

Ha fet exposició dels seus paisatges. La seva manera elegant no esborra la realitat que hi posa. Però és de doldre que no variï més, que no infundeixi un major humanisme a la seva pintura.

D. CARLES

La Pinacoteca — Ens trobem davant d'un altre dels nostres artistes arribats al seu punt àlgid. D. Carles ens ha portat unes marines, uns aspectes de port que no solament són bastits damunt el fil de la seva afinada sensibilitat, sinó que, demés, són complexos, madurats, i ens revelen el temperament d'aquest pintor. I m'atreveixo a donar-li aquest mot, temperament, perquè no veiem en els seus quadros aquesta única qualitat (la sensibilitat), sinó que un hom hi va descobrint totes les que són pròpies del seu temperament. No n'hi ha prou amb la sensibilitat: cal la força per a ajudar-la a expressar-se. D. Carles ens ho acaba de confirmar, també, amb la seva obra.

CRÉIXAMS

Amb el mateix virolat de sempre (més accentuat ara) i accentuat amb la forma inconfusible que personalitzà Nonell.

Les testes de les figures 8, 9 i 10 tenen, tot i això, una expressió més personal, més pròpia de Créixams. De tant en tant aquest pintor vol fugir de la manera nonellesca i prova de fer neteja en la seva influenciada visió. Hom veu aquest desig en les figures dels quadros esmentats, en els paisatges, intents només per ara, també. És possible un canvi en aquest artista, que a no dubtar l'ha de fer guanyar en favor.

En homenatge a En Rusiñol s'ha celebrat la tradicional exposició formada pels tres noms Rusiñol, Casas, Clarassó. Tots els millors paisatges del malaguanyat artista, indicador d'una època, han estat exposats. Podem observar així el procés de la seva obra. Cal agrair a En Maragall que l'hàgim pogut veure com a document dintre l'art nostre al costat dels seus companys de sempre, l'escultor Clarassó i el pintor Casas.

Els dibuixos de J. GAUSACHS

La seva acuitat és un llampec que li fa esbrinar la línia més acusada que li ofereix el paisatge. S'hi lliura directament, i els seus dibuixos reixen amb una vivacitat sorprendora. En cada un d'ells hi ha una emoció feréstega, agudíssima d'aquests paisatges del Pireneu.

Gausachs els ha donat una personalitat que no deriva de cap influència d'ací, ni de cap font estrangera. Una forta l'empenta l'ha dut a traçar aquestes línies belles sense preocupar-se d'abastar-ho tot, sinó veient i dient solament amb elles el més valuós de tot: l'essencial.

FRISCO MILLIOUD

A la sala de conferències de la Llibreria Catalònia ha estat exposada una col·lecció de dibuixos al carbó i al pastell de l'artista suís Frisco Millioud.

El seu talent, que deriva d'una forta personalitat, és ben expressat per la seva tècnica remarcable, d'una gran finesa de línia, i en el tractament del color al pastell. La seva manera segura de dibuixar ens diu un aprenentatge des de llarg temps. Però a part d'aquesta tècnica tan seva, hi ha una tal subtileza en la manera de veure i sentir aquests dibuixos, que encanta: ambients amb figures (n'hi ha que són una delícia per llur delicadesa), aspectes urbans, paisatges, figures soles, en les quals un hom endevina el retrat ben vist, com en la testa n.º 28. quan Simplicitat interpreta la línia: aquesta h és en els cossos, quan fa una ombra, en la construcció invisible de cada dibuix. Però aquesta és una simplicitat bastida damunt una pila de coses (les qualitats interiors d'aquest artista) que no veiem a primera vista, perquè no esclaten, però de les quals hom es dona compte inconscientment perquè existeixen en aquests dibuixos. Sura, doncs, en aquests, la intenció que ell els ha volgut donar i, per tant, resten fets amb tota l'expressivitat que ha estat capaç de donar-los la seva personalitat. La Llibreria Catalònia, sempre amatent a tot moviment intel·lectual, amb aquesta primera exposició que efectua, ens porta un valor nou que ha desvetllat en gran manera l'interès nostre.

ELVIRA AUGUSTA LEWIS

FUMISTERIA CANANER

CUINES FIXES POR
TATILS CENTRALS
i ESPECIALS. TERMO
SIFONS. CALEFAC
CIONES. ESCALFA
PANXES. ESTUFES
SALAMANDRES

FÁBRICA: DIPUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232 Telèf 5072
DIPOSI: HOSPITAL. 87-Telèf 17091. BARCELONA

18, CARMÉ
BARCELONA